
Kortlægning af nationale og internationale rammer for internationalt forsknings- og innovationssamarbejde

Februar 2022

Indhold

1. Indledning	4
1.1 Formål	4
1.2 Perspektiv	4
 2. Nationale rammer for internationalt forskningssamarbejde	 6
2.1 Generelle regler for forsknings- og innovationssamarbejde	6
2.2 Samarbejdsaftaler på institutionsniveau	7
2.3 Forskningsfrihed og ytringsfrihed, herunder publiceringsfrihed	8
2.4 Forskningsintegritet	9
2.5 Eksportkontrol/ Dual-use	10
2.6 Ansvarlig administration af forskningsdata	10
2.7 Det videnskabsetiske komitésystem	11
2.8 Intellektuelle ejendomsrettigheder (IPR)	11
2.9 Udenlandsk indblanding	12
2.10 UFM- og PET- folder	12
2.11 Bibeskæftigelsesregler	13
2.12 Investeringscreeningsloven	15
 3. Internationale rammer for internationalt forskningssamarbejde	 16
3.1 Eksisterende rammer på EU-niveau	16
3.2 Forskningsintegritet	17
3.3 Eksportkontrol/ Dual-use	17
3.4 EU's kontrolliste	18
3.5 EU's "toolkit" til at afbøde udenlandsk indblanding i forskning og innovation "Tackling R&I foreign interference"	19
3.6 Internationale sanktioner	19
 Appendiks 1 – Nationale regler og retningslinjer	 20

1. Indledning

1.1 Formål

Formålet med denne kortlægning er at skabe et overblik over de eksisterende rammer (juridiske regler og retningslinjer), som har relevans for danske forskere, når de indgår i internationalt samarbejde. Kortlægningen er udarbejdet af sekretariatet for *Udvalget om retningslinjer for internationalt forsknings- og innovationssamarbejde* (URIS).

Kortlægningen er opdelt i to dele. Første del indeholder en oversigt over de nationale rammer, som gør sig gældende på det område. Tilsvarende indeholder den anden del en oversigt over de internationale rammer.

1.2 Perspektiv

I Danmark, såvel som i resten af verden, findes der relativt omfattende rammer som regulerer forskningsintegritet og sikkerhed. De fleste af dem er ikke målrettet internationale forskningssamarbejder specifikt, men retter sig bredt mod forsknings- og innovationssamarbejde med eksterne partnere, herunder andre universiteter, virksomheder og myndigheder - eller f.eks. mod informations- og datasikkerhed generelt. Danske forskere, som indgår i forskningssamarbejder under internationale rammeprogrammer, er underlagt megen regulering. Derudover findes der internationalt mange rapporter og retningslinjer, som direkte behandler spørgsmålet om sikkerhed, integritet og transparens i forskningsresultater, som er skabt i forbindelse med internationalt forskningssamarbejde.

På EU-niveau findes der både generelle retningslinjer om forskningssamarbejde med tredjelande¹ under rammeprogrammerne (se 2.1 om regler for forskningssamarbejde), samt forskningsintegritet (se 3.2). Det gøres desuden klart af Europa-Kommissionen, at alle forskningsprojekter under rammeprogrammerne skal efterleve de fælles europæiske regler vedrørende dual-use² (se risikoområde 3).

Bortset fra reglerne under EU's rammeprogrammer er disse internationale retningslinjer og betænkninger ikke juridisk bindende for danske forskere og institutioner.

Det følgende er en oversigt over de rammer, som udvalget har vurderet er relevante i forhold til de risikoområder, som er defineret i udvalgets kommissorium, nemlig:

1. Risikoen for brud på principperne for forskningsintegritet og ansvarlig forskningspraksis, herunder ansvarlig administration af forskningsdata og beskyttelse af ophavsret.
2. Risikoen for militær eller uetisk anvendelse af teknologi, herunder anvendelse i strid med menneskerettighederne.

¹ Tredjelande henviser til lande uden for EU.

² Horizon Europe Programme Guide: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf.

3. Risikoen for udenlandsk indblanding og sikkerhedsbrud, herunder fsva. udenlandske studerende/ansatte ved danske institutioner og danske studerende/ansatte i udlandet.
4. Risikoen for at bidrage til at styrke og opbygge forsknings- og innovationskapacitet på følsomme områder i ikke-ligesindede lande.

2. Nationale rammer for internationalt forskningssamarbejde

2.1 Generelle regler for forsknings- og innovationssamarbejde

Specifikke retningslinjer for forskningssamarbejder med internationale partnere er i dag begrænset, og dette gælder både formelle og uformelle typer af samarbejde. Derimod findes der omfattende regelsæt for forskningssamarbejder *generelt*, både på myndigheds- og på institutionsniveau. I det følgende gennemgås de mere overordnede rammer for forsknings- og innovationssamarbejde, som har relevans i forhold til de fire risikoområder.

Der er i **universitetsloven** formuleret nogle overordnede rammer for forskningssamarbejde med private og offentlige virksomheder, organisationer, erhvervsdrivende fonde og myndigheder. Desuden er der i en tilhørende **bekendtgørelse til universitetsloven (BEK nr 777 af 12/08/2009)** fastlagt rammer for samarbejdsaftaler med udenlandske universiteter, som giver mulighed for, at danske universitetsuddannelser kan udbydes af udenlandske universiteter. I denne bekendtgørelse adresseres en række krav om, at sådanne samarbejdsaftaler skal indeholde bestemmelser om sikring af ytringsfrihed inden for de fagområder, der undervises og forskes i, herunder mulighed for publicering m.v. Desuden skal aftalen indeholde bestemmelser om sikring af de studerendes retssikkerhed m.v.

Offentlighedsloven og forvaltningsloven kodificerer, at universiteterne er underlagt de samme regler vedrørende offentlighed, mulighed for aktindsigt, skriftlighed mv. som andre offentlige institutioner. Dette har betydning for den viden, som universitetet producerer i samarbejde med private partnere, f.eks. i forhold til hvilket omfang universiteter kan love fortrolighed om private partners bidrag og resultater³.

Danske Universiteters retningslinjer for aftaler om forskningssamarbejde. Retningslinjerne har til formål at synliggøre de rammer, som gælder for forskningssamarbejder mellem universiteter og virksomheder, samt beskrive den typiske proces for aftaleindgåelsen. Fokus er på forskningssamarbejdsaftaler, hvor både universiteter og virksomheder bidrager til samarbejdet.

Principper og retningslinjer for forskningsbaseret rådgivning og forskningsbaseret myndighedsbetjening. Danske Universiteter har i samarbejde med Uddannelses- og

³ Styrket teknologioverførsel fra universiteterne, Eftersyn af regler og praksis, april 2019.

Forskningsministeriet i 2021 udarbejdet en række nye principper og anbefalinger for forskningsbaseret rådgivning og forskningsbaseret myndighedsbetjening med særligt fokus på integritet, uvildighed og troværdighed. Udvalget, som har udarbejdet disse, tæller medlemmer fra alle universiteter, såvel som en repræsentant fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. Formålet har været at oversætte regler og normer til praktiske guidelines for ledelse, forskere og samarbejdspartnere. Selvom principperne ikke har et internationalt sigte, adresserer de flere af de problemstillinger, som optræder under risikoområde 1, herunder forskningsintegritet og forskningsfrihed i forbindelse med forskningssamarbejde med eksterne partnere.

2.2 Samarbejdsaftaler på institutionsniveau

De fleste danske forskningsinstitutioner har stor erfaring med indgåelse af samarbejdsaftaler, og på institutionsniveau findes der en lang række standardaftaler eller kontrakter med tilhørende vejledninger, som dækker forskellige typer af samarbejde. Internationalt forskningssamarbejde optræder sjældent på institutionsniveau som en selvstændig samarbejdskategori, men håndteres overvejende gennem de organisatoriske, procedure- og kontraktmæssige tiltag, der i øvrigt regulerer institutionernes samarbejder.

Samarbejdsaftaler håndteres på institutionerne på forskellige typer af kontorer som f.eks. tech-trans-kontorerne eller de juridiske afdelinger. Som eksempel har Aalborg Universitet (AAU) et krav om, at både danske og internationale forskningssamarbejdsaftaler gennemgås juridisk af institutionens centrale kontraktenhed. Her er der særlig opmærksomhed ift. lande som Iran, Rusland og Kina. Siden sommeren 2020 har nye samarbejder med kinesiske samarbejdspartnere på AAU's tekniske fakulteter fordret særlige godkendelser.

Det er som nævnt overvejende de klassiske samarbejdskategorier mellem myndigheder og erhvervsliv, som dækkes af institutionernes egne rammer, herunder sondringen mellem samfinansieret og rekvireret forskning. Mange af regelsættene adresserer derfor risikoområderne i bredere forstand, f.eks. i form af regler for håndteringen af interessekonflikter og intellektuelle ejendomsrettigheder ved eksternt samarbejde. Der er dog også eksempler på regler som mere konkret adresserer de nævnte risikoområder. Således har både KU og AU formuleret specifikke regler for ansvarlig forskningspraksis og forskningsfrihed i samarbejde med eksterne parter.

Et andet eksempel er DTU's rammer for etablering af forsknings- og innovationssamarbejder. Her skelnes der heller ikke mellem danske og internationale parter i forbindelse med etablering af et samarbejde, men ikke desto mindre har DTU udviklet en særskilt vejledning for internationale partnerskaber. Vejledningen anbefaler en risikovurdering af den internationale partner i forhold til flere af de nævnte risikoområder, herunder risikoen for politisk indflydelse på resultaterne af projektet.

2.3 Forskningsfrihed og ytringsfrihed, herunder publiceringsfrihed

Retten til fri og uafhængig forskning kodificeres flere steder. Mest centralt fastlægger **Universitetsloven § 2**, at universitetet har forskningsfrihed, og at universitetet skal værne om denne frihed. Den enkelte forsker har også forskningsfrihed inden for universitetets fastlagte forskningsstrategiske rammer, i henhold til **Universitetsloven § 14 stk. 6**.

Som tidligere nævnt adresseres ytringsfrihed også i en tilhørende **bekendtgørelse til universitetsloven**, hvor der fastlægges rammer for samarbejdsaftaler med udenlandske universiteter om uddannelsessamarbejde. I denne bekendtgørelse adresseres en række krav om, at sådanne samarbejdsaftaler skal indeholde bestemmelser om sikring af ytringsfrihed inden for de fagområder, der undervises og forskes i, herunder mulighed for publicering m.v. Desuden skal samarbejdsaftalen indeholde bestemmelser om sikring af de studerendes retssikkerhed m.v.

Kravet om forskningsfrihed afspejles også i et andet centralt dokument for forskningssamarbejde, nemlig de førnævnte **Danske Universiteters retningslinjer for aftaler om forskningssamarbejde** fra 2015. Disse retningslinjer har ikke som sådan en international dimension, men kodificerer et centralt krav om forskningsfrihed, som universiteterne fordrer at håndhæve. Ifølge retningslinjerne indebærer dette bl.a., at universiteterne skal sikre, at de samarbejdsaftaler, som indgås, skal understøtte muligheden for at drive uafhængig, selvstændig og perspektivrig forskning.

Retten til forskningsfrihed er også behandlet i den nyligt offentliggjorte betænkning fra **Ytringsfrihedskommissionen** (april 2020, kapitel 15). Betænkningen anviser bl.a., at forskningsfriheden bør "sikres og forsvares mod indgreb fra uvedkommende interesser af navnlig politisk og økonomisk karakter".⁴ Principperne om ytringsfrihed og forskningsfrihed er desuden kodificeret i Den danske kodeks for integritet i forskning (2014).

Retten til frit at kunne *publicere* sin forskning er et vigtigt element i forskeres ytringsfrihed. Der kan dog være omstændigheder, der gør, at man som forsker ikke kan publicere frit i forbindelse med et samarbejde. Disse kan følge af lovgivningen, f.eks. lov om forretningshemmeligheder, eller følge af f.eks. hemmeligholdelsesaftaler (non-disclosure agreements), der indgås som led i de forskellige typer af forskningssamarbejder. Den generelle rettighed til at publicere er kodificeret i flere forskellige regler, herunder **Den danske kodeks for integritet i forskning (2014)**. Kodeksen har et vist fokus på internationalt forskningssamarbejde og henviser specifikt til retningslinjer for dette, herunder en anvisning om at forskere har både ret og pligt til at publicere deres forskning, og at der ved forskningssamarbejder bør indgås fælles aftaler om publicering. Også de førnævnte **principper og retningslinjer for forskningsbaseret rådgivning og forskningsbaseret myndighedsbetjening** understreger, at samarbejdspartnere ikke kan forhindre eller forsinke videnskabelig publikation (ud over konkrete aftaler om kortvarig udskudt publicering af hensyn til IP-beskyttelse mv.).⁵

⁴ Se Ytringsfrihedskommissionens betænkning, april 2020 (kapitel 15), s. 735.

⁵ Principper og retningslinjer for forskningsbaseret rådgivning og forskningsbaseret myndighedsbetjening.

Flere institutioner har udviklet specifikke retningslinjer for både forskningsfrihed og ytringsfrihed. Disse retningslinjer adresserer forsknings- og ytringsfrihed generelt i forhold til samarbejde med eksterne partnere og evt. bevillingsgivere. På flere institutioner er der endvidere fastlagt specifikke procedurer for håndteringen af sager om pres på forskningsfriheden.

2.4 Forskningsintegritet

Der er i Danmark et stort fokus på forskningsintegritet, og det danske set-up er forholdsvis unikt i international sammenhæng. Det centrale retsgrundlag for området er **loven om videnskabelig uredelighed**, som trådte i kraft i 2017. Loven fastlægger arbejdsdelingen mellem den centrale, nationale uredelighedsmyndighed, Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, og institutionerne. Med loven fastlægges det, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed skal behandle alle sager om videnskabelig uredelighed, mens de resterende tilfælde af tvivlsom forskningspraksis skal behandles på den involverede forskningsinstitution. I tilfælde, hvor forskningen ikke er udført på en dansk forskningsinstitution, eller hvor den forskningsinstitution, hvor forskningen er udført, selv rejser sagen, indgives anmeldelsen til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed.

Det nationale adfærdskodeks for integritet i dansk forskning har som allerede nævnt et fokus på internationalt forskningssamarbejde. Dette fokus omfatter overvejende forhold som knytter sig til risikoområde 1, herunder fælles aftaler omkring intellektuelle ejendomsrettigheder, procedurer for håndtering af uoverensstemmende love, og anvendelse, ejerskab og administration af data. Desuden opfordrer kodeksen til, at forskere som deltager i internationale forskningssamarbejder iagttager **OECD's retningslinjer for videnskabelig uredelighed i internationale forskningssamarbejder** (se bilag 2).

Den danske kodeks for integritet i forskning rummer også understregningen af vigtigheden om gennemsigtighed, så der ikke opstår tvivl om mulige interessekonflikter hvor økonomiske eller andre interesser potentielt kan kompromittere eller påvirke ens forskningsresultater. Dette vedrører hvem man som forsker samarbejder med. Bibeskæftigelsesregler vil i denne forbindelse blive belyst yderligere i afsnit 2.11. Den danske kodeks for integritet i forskning er under revidering.

Institutionerne har i vidt omfang implementeret Den danske kodeks for integritet i forskning, og har udviklet institutionsspecifikke versioner af kodeksen. Derudover har flere institutioner deciderede integritetsfunktioner som for eksempel praksisudvalg, integritetsofficerer og rådgivere, som i varierende omfang adresserer de fire risikoområder. Eksempelvis kan nævnes DTU, der siden 2018 har haft en *Research Integrity Officer*, som bl.a. har til opgave at videreføre det institutionelle arbejde med kodeksen, herunder at afholde undervisning i god forskningspraksis samt vejlede forskere i problemstillinger vedr. forskningsintegritet.

2.5 Eksportkontrol/ Dual-use

Eksportkontrol henviser til kontrol med eksport af strategiske varer. Det drejer sig om produkter, som både har en civil anvendelse og en militær anvendelse (dual-use produkter) og våben. Målet med eksportkontrollen er bl.a. at forhindre udvikling og spredning af masseødelæggelsesvåben, og den håndhæves gennem internationale aftaler og multinationalt eksportkontROLSamarbejde.

Reglerne for eksportkontrol er fælles for hele EU (**EU-forordning 428/2009**), men administrationen af reglerne foregår nationalt (**LBK nr. 635 af 09.06.2011 og BEK nr. 712 af 05.07.2019**). I Danmarks tilfælde er Erhvervsstyrelsen den myndighed der er ansvarlig for at administrere eksportkontrol af dual-use produkter, og Rigspolitiet er ansvarlige for eksportkontrol af våben.

EU's kontrolliste (se punkt 3.4) er en oversigt over, hvilke produkter og teknologier (tekniske tegninger/specifikationer mv.), der er underlagt eksportkontrol.

Forsknings- og uddannelsesinstitutioner skal være opmærksomme på, at eksportkontrolreglerne dækker alt fra fysiske produkter, publikationer, men også tekst (hard-copy og elektronisk) samt mundtlig overlevering af information, fx ifbm. undervisning, præsentationer, seminarer, konferencer.

På institutionsniveau forholder flere universiteter sig specifikt til dual-use problematikken. For eksempel har DTU udarbejdet en dual-use vejledning, som tager udgangspunkt i det Europæiske Råds forordning samt en tjekliste for teknologikontrol fra Center for Biosikring og Bioberedskab. I samme forbindelse er der udpeget ressourcepersoner på DTU med særlig ekspertise til vurdering af projekter i henhold til dual-use bestemmelserne. Ressourcepersonerne indgår i en DTU arbejdsgruppe, hvor nye problemstillinger løbende bliver diskuteret. Arbejdsgruppen refererer til DTU's prorektor.

2.6 Ansvarlig administration af forskningsdata

Håndtering af forskningsdata er et helt centralt element i moderne forskningssamarbejde, og området er derfor naturligt nok genstand for omfattende regulering. Det centrale retsgrundlag for administrationen af forskningsdata er **databeskyttelsesordningen** og **databeskyttelsesloven**. Også **Den danske kodeks for forskningsintegritet (2014)** adresserer grundlæggende standarder for håndtering af forskningsdata. Desuden har Dataetisk Råd netop præsenteret et nyt samkøringsværktøj til brug for **dataetisk vurdering i den offentlige sektor**.

Særligt håndteringen af personoplysninger er genstand for omfattende regulering. Ifølge databeskyttelsesreglerne er behandling af anonymiserede oplysninger ikke omfattet af databeskyttelseslovgivningen. Hvis oplysningerne alene er pseudonymiseret, er der dog stadig tale om personoplysninger. Institutionerne har implementeret både politikker, retningslinjer mv. for ansvarlig administration af forskningsdata, herunder for behandling af personoplysninger. Overførsel i form af videregivelse til en dataansvarlig eller overladelse til en databehandler i et tredjeland kræver et særligt overførselsgrundlag. På nuværende

tidspunkt vanskeliggøres deling af forskningsdata desuden til USA af Schrems II dommen⁶.

Personoplysninger i internationale forskningssamarbejder har især været genstand for opmærksomhed på det sundhedsvidenskabelige område.

2.7 Det videnskabsetiske komitésystem

I Danmark skal alle sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter, der falder under komitélovens regler, godkendes af en videnskabsetisk komité, inden forskningsprojektet må påbegyndes.

Det videnskabsetiske komitésystem har som formål at sikre, at sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter gennemføres videnskabsetisk forsvarligt. Hensynet til forsøgspersoners rettigheder, sikkerhed og velbefindende går forud for videnskabelige og samfundsmæssige interesser i at skabe mulighed for at opnå ny viden eller undersøge eksisterende viden, som kan berettige forskningsprojektets gennemførelse.

Det videnskabsetiske komitésystem består dels af den Nationale Videnskabsetiske Komité (NVK) og de Regionale Videnskabsetiske Komiteer (RVK) samt den medicinske videnskabsetiske komitéer (VMK), som skal ansøges ved forskningsprojekter med afprøvninger af medicinsk udstyr samt lægemidler.

NVK er en uafhængig myndighed under Sundheds- og Ældreministeriet og varetager anmeldelser af projekter inden for særlige komplekse områder. NVK koordinerer desuden arbejdet mellem RVK og fungerer som ankeinstans for afgørelser truffet i de regionale komiteer.

2.8 Intellektuelle ejendomsrettigheder (IPR)

Sammen med Danske Universiteter gennemførte Uddannelses- og Forskningsministeriet i 2019 et eftersyn af regler og praksis på området for teknologioverførsel fra universiteterne⁷. Eftersynet viste, at grundprincipperne i universiteternes regelgrundlag for teknologioverførsel svarer til, hvad ses i det meste af den vestlige verden. Dette gælder først og fremmest bestemmelserne i **Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner**, også kaldet **forskerpatentloven** (se bilag 1).

Forskerpatentloven fastslår, at universiteterne som arbejdsgiver kan overtage og disponere over rettighederne til de ansattes patenterbare opfindelser. Det betyder, at det normalt er universitetet og ikke den enkelte forsker, der kan indgå aftale med private virksomheder om at udnytte rettighederne. Endvidere betyder det, at universiteterne som led i aftaler om FoU-samarbejde med private virksomheder kan give disse option på at overtage eller udnytte rettighederne til eventuelle opfindelser, som universitetets ansatte

⁶ Se bl.a.: <https://www.datatilsynet.dk/presse-og-nyheder/nyhedsarkiv/2020/jul/eu-domstolens-dom-i-schrems-ii-sagen>.

⁷ UFM, april 2019, "Styrket teknologioverførsel fra universiteterne: Eftersyn af regler og praksis", URL: <https://ufm.dk/publikationer/2019/filer/styrket-teknologioverforsel-fra-universiteterne.pdf>.

måtte gøre i kraft af samarbejdet. Formalisering af samarbejder i form af aftaler, der definerer og fordeler IPR også mellem internationale samarbejdspartnere, er almindelig praksis på universiteterne i dag og håndteres overvejende på institutionernes tech-trans kontorer.

Forskerpatentloven har karakter af en rammelov i den forstand, at den ikke fastsætter nærmere regler for de aftaler, som universiteterne kan indgå med private kunder om at udnytte retten til opfindelser. Det betyder, at der er vidtstrakt aftalefrihed om dette, inden for de rammer der følger af andre offentligretlige regler såsom statsstøtte- og konkurrenceregler, forvaltningsregler og den immaterialretlige lovgivning. Hvis projekter modtager støtte fra EU, kan der desuden som led i bevillingsbetingelserne gælde særlige vilkår for ejerskab og udnyttelse af IPR.

Når danske virksomheder indgår aftaler om FoU-samarbejde med udenlandske forskningsinstitutioner, bør de være opmærksomme på, at der på individuelle institutioner og i enkelte lande kan være afvigende regler om ejerskabet til opfindelser. For eksempel har Kina ændret lovgivning på området, så den enkelte forsker har ejerskabet til egne opfindelser, hvorved en eller flere individuelle forskere eller disses virksomhed kan stå som af-talepart ift. IPR.

2.9 Udenlandsk indblanding

Udenlandsk indblanding forstås som hemmelige eller problematiske aktiviteter, der udføres af eller på vegne af en fremmed stat. Indblandingen er i uoverensstemmelse med Danmarks suverænitæt, værdier eller interesser – og omfatter også påvirkning og spionage, som defineret i straffelovens kap. 12 §107-109.

Spionage og uønsket indblanding indebærer overtrædelse af eksisterende lovgivning – ofte vil konkrete eksempler imidlertid befinde sig i en gråzone mellem lovligt og ulovligt. Samtidig er den vestlige videnskabskultur i høj grad præget af principper om åbenhed og transparens. Den mistænkeliggørelse og kontrol, som udenlandske ansatte og studerende kan blive underlagt i forbindelse med eventuelle præventive tiltag, rimer dårligt på denne tradition.

Truslen er imidlertid reel⁸, og der er behov for en øget bevidsthed om og forbedret forebyggelse og håndtering af udenlandsk indblanding og spionage.

2.10 UFM- og PET-folder

Som et første skridt på vejen har **PET, i samarbejde med UFM, udarbejdet otte gode råd til forskningsinstitutionerne**. Anbefalingerne angår både beskyttelse mod traditionel spionage via menneskelige metoder, f.eks. rammesætning for udenlandske besøg og rejser, men også beskyttelse mod digitale sikkerhedsbrud og IT-sikkerhed. Ikke mindst er der et fokus på, at man som forsker øger opmærksomheden på mulige risici, og at man går videre med sin eventuelle bekymring til ledelsen. I disse anbefalinger indgår også ud-

⁸ PET/UFM folder: Er jeres forskning i fare: <https://ufm.dk/publikationer/2021/filer/er-jeres-forskning-i-fare-dk.pdf>

dybning af, hvilke metoder der særligt bliver brugt til spionage og anden uønsket indblanding. Vurderingen er, at den enkelte forsker som udgangspunkt er den bedste til selv at vurdere, om fremkomne forskningsresultater er særligt interessante for udenlandske aktører, relevante i forhold til dual-use problematikken, eller hvem der skal have adgang til de fremkomne data.

På de danske institutioner bygger informationssikkerheden på internationalt fastlagte principper som de fremgår af **standarden for informationssikkerhed DS/ISO/IEC 27001:2013**. Standarden opstiller blandt andet krav til risikostyring, dokumentation af processer samt fordeling af roller og ansvar for informationssikkerhed.

Der er lokalt på institutionerne et stort fokus på informationssikkerhed, herunder risiko for sikkerhedsbrud ift. fortrolige og følsomme oplysninger, personoplysninger, it-sikkerhed etc. På institutionerne varetager centrale enheder rådgivning på databeskyttelsesområdet og håndteringen af sikkerhedsbrud. Langt de fleste institutioner har også udviklet specifikke informationssikkerhedspolitikker, herunder konkrete retningslinjer for behandling af personoplysninger og håndtering af sikkerhedsbrud. Som et eksempel kan nævnes KU, som har sikkerhedsvejledninger for projekter og risikovurdering, samt gode råd til forskere om datasikkerhed.

2.11 Bibeskæftelsesregler

Udenlandsk indblanding baserer sig ofte på menneskerettede metoder. Dette stiller store krav til universiteterne ift. at have styr på ansatte, og giver dem ikke blot ansvaret for at gøre opmærksom på truslen, men også aktivt beskytte medarbejdere mod udenlandsk indblanding. Denne metode kan være svær at gennemskue for den udsatte, da det kan dreje sig om legater, tilskud eller udenlandske talentprogrammer hvor den ansatte langsomt indrulles i en tilknytning, der kan have store konsekvenser på længere sigt.

Som offentlig ansat har man ret til at have en bibeskæftigelse ved siden af hovedbeskæftigelsen, jvf. tjenestemandslovens §17 og funktionærlovens §15, så længe det er foreneligt med hovedbeskæftigelsen, og der ikke skabes tvivl om medarbejderens habilitet og loyalitet over for hovedbeskæftigelsen. De fleste universiteter har i forlængelse af dette udarbejdet egne interne regler for bibeskæftigelse:

På AU skal der alene orienteres om bibeskæftigelsen, der har en faglig sammenhæng med hovedbeskæftigelse på AU, eks. Ansættelse i privat/offentlig virksomhed, medlemskab i direktioner/bestyrelser, hverv i kommissioner, længerevarende undervisningsforpligtigelse ved andre institutioner og rådgivnings/konsulentarbejde. Denne orientering skal foretages ved elektronisk indtastning (system under opbygning). I tvivlstilfælde skal der opnås en godkendelse af bibeskæftigelsen af AU.

På AAU skal bibeskæftigelse der angår ansættelse i offentlig/privat virksomhed, eksterne undervisningsforpligtigelser, kursusvirksomhed eller rådgivnings/konsulentopgaver for offentlig/privat virksomhed forhåndsanmeldes og indberettes årligt via indberetningsskema.

På SDU skelnes mellem faglig bibeskæftigelse og kommerciel bibeskæftigelse. Faglig og kommerciel bibeskæftigelse, der skal indrapporteres/forhåndsanmeldes, gælder ansættelse ved anden virksomhed (offentlig/privat), hverv i nævn, foreninger, bestyrelser etc.

hvor udpegelsen ikke er sket via SDU, længerevarende undervisningsforpligtelse ved andre institutioner og rådgivning/konsulentarbejde ved private/offentlige virksomheder. Faglig bibeskæftigelse, der ikke skal indrapporteres, er bibeskæftigelse der har en naturlig relation til forskerens stilling på SDU, såsom medlemskab af bedømmelsesudvalg på andre institutioner, gæsteforelæser ved andre institutioner og medlemskab af nævn, råd, og bestyrelser, hvor udpegelsen er sket via SDU. Ph.d. studerende kan tage en bibeskæftigelse så længe de stadig formår at gennemføre studiet inden for de givne rammer. Såfremt SDU ikke finder den anmeldte bibeskæftigelse forenelig med ansættelsen på SDU, kan ledelsen pålægge medarbejderen at indskrænke eller opsigte bibeskæftigelsen.

På DTU sondres der også mellem faglig bibeskæftigelse og kommerciel bibeskæftigelse. Faglig bibeskæftigelse kan være medlem af råd, gæsteforelæser og bedømmelsesudvalgsmedlem. Kommerciel bibeskæftigelse kan være egen virksomhed, ejerandele i virksomhed der er samarbejdspartner til DTU, bestyrelsesmedlem, længerevarende undervisningsforpligtigelser ved andre institutioner. Faglig bibeskæftigelse skal indberettes en gang årligt, hvorimod kommerciel bibeskæftigelse altid skal forhåndsanmeldes, og derefter indberettes årligt. Ph.d.-studerende på DTU kan kun undtagelsesvis optage bibeskæftigelse. I foråret 2021 har der været en gennemgang af alle DTU's bibeskæftigelsesaftaler for både at sikre, at der er udarbejdet de nødvendige aftaler eksempelvis ved deltagelse i internationale talentprogrammer og for at få et overblik over, i hvor stort et omfang DTU's forskere er adjungeret ved internationale universiteter.

På KU gælder særlige bibeskæftigelsesregler for ansatte i videnskabelige stillinger på lektorniveau og derover. Faglig bibeskæftigelse, der skal indberettes hvert andet år, er ansættelse ved anden virksomhed (offentlig/privat), hverv i nævn, foreninger, bestyrelser etc. hvor udpegelsen ikke er sket via KU, og længerevarende undervisningsforpligtelse ved andre institutioner og rådgivning/konsulentarbejde ved private/offentlige virksomheder. Faglig bibeskæftigelse, der ikke skal indrapporteres, er bibeskæftigelse der har en naturlig relation til forskerens opgaver, såsom medlemskab af bedømmelsesudvalg på andre institutioner, gæsteforelæser ved andre institutioner og medlemskab af nævn, råd, bestyrelser etc., hvor udpegelsen er sket via KU. Ph.d.-studerende kan også tage en bibeskæftigelse, så længe de stadig formår at gennemføre studiet inden for de givne rammer. Såfremt KU ikke finder den anmeldte bibeskæftigelse forenelig med ansættelsen på KU, kan ledelsen pålægge medarbejderen at indskrænke eller opsigte bibeskæftigelsen. KU er pt i overvejelser omkring en revidering af gældende retningslinjer.

På ITU er bibeskæftigelse (defineret på ITU som betalt arbejde udført uden for normal arbejdstid) tilladt og relativt udbredt. Bibeskæftigelse tillades alene, når det udførte arbejde ikke er til "ulempe" (bredt defineret) for ITU eller for en tilfredsstillende udmøntning af arbejdstagers primære arbejdsindsats. Bibeskæftigelse må ikke finde sted uden samtykke fra ITU, og standardkontrakt skal godkendes både af nærmeste leder samt direktionen på ITU. I tilfælde, hvor bibeskæftigelsen omhandler eksamination uden for ITU, medlemskab af forskningsråd, eller anden form for betalt arbejde, der omhandler evaluering af forskning eller undervisning, og som ikke overstiger 40 timer om måneden, behøver videnskabeligt personale ikke indhente godkendelse fra nærmeste leder eller direktion.

På CBS er bibeskæftigelse defineret som betalt faglig og kommerciel bibeskæftigelse, såsom forskningssamarbejde, medlemskab af diverse råd og konsulentarbejde. Alle medarbejdere skal offentliggøre al betalt bibeskæftigelse på deres CBS præsentationsside,

der er indgået de seneste 5 år, og udspecificering af arbejdsgiver, årstal og udspecificering af opgaven. Det er medarbejderens pligt løbende at holde dette opdateret. Undtagelserne for dette er, hvis det er faglig bibeskæftigelse uden betaling, og hvis den betalte bibeskæftigelse er til en værdi af 5000 DKK el. mindre.

RUC har ikke særlige regler/retningslinjer for bibeskæftigelser, men benytter de almindelige ansættelsesretlige regler for bibeskæftigelse i det offentlige samt de særlige regler for ph.d.-studerendes arbejde ved siden af ph.d.-studiet.

2.12 Investeringscreeningsloven

I juli 2021 trådte nye regler i kraft om investeringsscreening – herunder med definitioner af 'kritisk infrastruktur' og 'kritisk teknologi'. Formålet med reglerne er at sikre, at udenlandske direkte investeringer m.v. ikke udgør en trussel mod national sikkerhed eller offentlig orden i Danmark gennem screening og eventuelt indgreb overfor sådanne investeringer m.v. Konkret er der indført en lovpligtig tilladelsesordning til investeringer inden for særligt følsomme sektorer. En udenlandsk investor, der påtænker at erhverve mindst 10 pct. af ejerandelene eller stemmerettighederne eller tilsvarende kontrol ved andre midler i en virksomhed i Danmark inden for særligt følsomme sektorer, skal på forhånd ansøge Erhvervsstyrelsen om tilladelse til investeringen.

De særligt følsomme sektorer er i loven angivet til at omfatte virksomheder inden for forsvarssektoren, dual-use produkter (se punkt 3.3), it-sikkerhedsfunktioner eller behandling af klassificerede oplysninger, eksportkontrolbelagte produkter (se punkt 3.4), kritisk infrastruktur og kritisk teknologi.

Der gælder særregler for forskningsinstitutioner omkring joint venture aftaler inden for forskning og udvikling, og Erhvervsstyrelsen anser disse "særlige økonomiske aftaler", og nogle kommercielle aftaler på linje med udenlandske investeringer. Loven omfatter dog alene særlige økonomiske aftaler, der giver den udenlandske aftalepart kontrol eller betydelig indflydelse over den danske virksomhed eller enhed, og indeholder forskellige vurderingsparametre for at vurdere dette. Her kigges specifikt på, om aftalen omfatter alle eller en væsentlig del af aktiviteterne i den danske enhed.

"Joint venture" er her defineret som en aftale om samarbejde vedrørende forsknings- og udviklingsaktiviteter. Joint venture-samarbejder om forskning og udvikling inden for forsvarssektoren, it-sikkerhed, kritisk teknologi eller kritisk infrastruktur er omfattet af investeringsscreeningsloven. Det betyder, at aftaler inden for de nævnte områder mellem en udenlandsk investor og danske forskningsinstitutioner kræver tilladelse af Erhvervsstyrelsen. Joint ventures, som omhandler andre forhold end forskning- og udvikling, er ikke omfattet af loven.

3. Internationale rammer for internationalt forskningssamarbejde

3.1 Eksisterende rammer på EU-niveau

Dansk forskning, som indgår i forskningssamarbejder under EU's rammeprogrammer er underlagt omfattende regulering. De etiske principper er beskrevet i **Horizon Europe-forordningens artikel 7**, der eksempelvis understreger et eksklusivt fokus på civile applikationer. Artikel 18 og 19 beskriver ligeledes krav om overholdelse af nationale og internationale etiske retningslinjer samt krav om særligt fokus på forskningsintegritet. Visse forskningsområder er udelukket, f.eks. menneskelig kloning samt ændring af menneskelig genetisk arvemateriale. Alle projekter bliver vurderet ud fra de etiske retningslinjer i programmet og skulle der være etiske risici, gennemgår projekterne en særskilt etikevaluering, der kan føre til etiske leverancer og tilsvarende rapportering i projekterne.

Horizon Europe forholder sig desuden til en potentiel sikkerhedsklassificering af forskningen og dets resultater (artikel 20). Dette sker med grundlag i Kommissionens afgørelse om reglerne for sikkerhedsbeskyttelse af EU's klassificerede informationer.

I princippet kan organisationer fra alle lande (inkl. tredjelande) deltage i programmet. Der tages dog forbehold for deltagelse i programmet, såfremt der skulle foreligge sanktioner imod en given organisation, personer eller grupper. Reglerne for Horizon Europe er i høj grad en videreføring af reglerne på området for det tidligere rammeprogram, Horizon 2020.

En af de mest markante ændringer er dog, at organisationer, der er etableret i eller kontrolleret af specifikke tredjelande, kan udelukkes fra konkrete opslag (artikel 22). Årsagen til denne ændring er, at der er bred enighed i EU om, at internationalt forsknings- og innovationssamarbejde skal ske på et langt mere strategisk grundlag, hvor der insisteres på gensidighed og transparens og med et skarp fokus på egne interesser. I skrivende stund er denne regel i anvendelse inden for en række opslag inden for klyngen "det digitale område, industri og rummet", herunder kvante-, rum- og IKT-opslag, men også inden for klyngen for "kultur, kreativitet og inkluderende samfund" i et opslag om europæisk videnopbygning om samtidens Kina.

Europa-Kommissionen vedtog i maj 2021 **Europe's International Approach to Research and Innovation- Europe's strategy for international cooperation in a changing world**

hvor vigtigheden af internationalt forsknings- og innovationssamarbejde er understreget med fokus på, at EU skal spille en ledende rolle for at sikre åbenhed, promovering af lige vilkår, gensidighed og respekt for grundlæggende værdier samtidig med, at EU skal opnå strategisk autonomi, dvs. være mindre afhængige af tredjelande, på en række kritiske områder.

3.2 Forskningsintegritet

På europæisk plan findes en række relevante retningslinjer for forskningsintegritet. Ud over de gældende retningslinjer under Horizon 2020 og Horizon Europe (se 3.1), kan nævnes **The European Code of Conduct for Research Integrity**, som senest blev opdateret i 2017. Kodeksen er udarbejdet af organisationen ALLEA (All European Academies)⁹ i tæt samarbejde med Europa-Kommissionen og promoveres af Kommissionen selv, bl.a. i regi af rammeprogrammet. I lighed med den danske kodeks indeholder kodeksen principper for forskningsintegritet og beskriver, hvordan man forhindrer krænkelse af denne.

3.3 Eksportkontrol/ Dual-use

Eksportkontrol henviser til kontrol med eksport af strategiske varer. Det drejer sig om produkter, som både har en civil anvendelse og en militær anvendelse (dual-use produkter) og våben.

Risikoen for militær eller uetisk anvendelse af teknologi og forskningsresultater er som allerede nævnt et klassisk forskningsetisk risikoområde. Det er på samme tid formentlig et af de mest strengt regulerede risikoområder, hvor bl.a. **EU's fælles regler for eksportkontrol (EU-forordning 428/2009)** og den **nationale administration af reglerne (LBK nr. 635 af 09.06.2011 og BEK nr. 712 af 05.07.2019)** kan finde anvendelse inden for internationalt forskningssamarbejde. Overtrædelser af eksportkontrolreglerne kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, **jf. § 2 i LBK nr. 635 af 09.06.2011**, og under skærpende omstændigheder med fængsel i op til 8 år, **jf. straffelovens kapitel 13, §114h**.

Reglerne stiller bl.a. krav om tilladelse til eksport af dual-use produkter uden for EU, og også inden for EU for så vidt angår visse særligt kritiske produkter. Derudover er der forbud mod at yde teknisk bistand i forbindelse med dual-use produkter, hvis der er risiko for, at de skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Teknisk bistand kan f.eks. være foredrag, undervisning eller konsulentbistand.

EU's kontrolliste (se punkt 3.4) er en oversigt over, hvilke produkter og teknologier (tekniske tegninger/specifikationer mv.), der er underlagt eksportkontrol.

⁹ "ALLEA is the European Federation of Academies of Sciences and Humanities. It was founded in 1994 and brings together more than 50 Academies of Sciences and Learned Societies from over 40 member countries of the Council of Europe." Kilde: <https://allea.org/allea-in-brief/>.

3.4 EU's kontrolliste

EU's kontrolliste er en oversigt over, hvilke produkter og teknologier (tekniske tegninger/specifikationer mv.), der er underlagt eksportkontrol. EU's kontrolliste er opdelt i ti hovedkategorier¹⁰ over de mest kritiske produkter og teknologier (dvs. information, der er nødvendigt for udvikling, produktion eller brug af et kontrolleret produkt).

Kontrollisten består udover selve listen af bilag IV der indeholder en delmængde af kontrollisten med produkter/teknologier, som kræver eksporttilladelse *inden for* EU. For alt andet på kontrollisten stilles der kun krav til eksport *ud af* EU. Tilladelsen gives af Erhvervsstyrelsen. Kontrollisten opdateres cirka en gang årligt i takt med den teknologiske udvikling. I forhold til den kommende opdatering af kontrollisten er der p.t. diskussioner i EU om opdatering af listen i forhold til nye teknologier, hvor specifikt fokus er på kritisk anvendelse af teknologierne. Derudover stiller de såkaldte catch-all bestemmelser krav om eksportkontrol med ikke-listede produkter, hvis der er risiko for anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben eller militær anvendelse i den konkrete eksport.

Som forsker eller forskningsinstitution skal man være særlig opmærksom på, at akademiske aktiviteter *kan* være genstand for eksportkontrol. Dette er tilfældet, hvis der er tale om forskning eller udvikling vedrørende produkter og teknologier på EU's kontrolliste, og hvis dette produkt og teknologi er i en form, der lever op til de specifikationer, der er angivet i kontrollisten.

Der findes særlige undtagelser, hvor der ikke er krav om eksportkontrol selv for forskning der har relation til et produkt/teknologi på kontrollisten:

- **Grundforskning:** Baseret på TRL niveau (performance-niveau). Undtagelsen gælder kun teknologi og ikke fysiske produkter. Man skal være opmærksom på, at videnskabelig klassificering af grundforskning ikke nødvendigvis lever op til definitionen inden for eksportkontrol-reglerne.
- **Software og teknologi som alle kan tilgå (offentlig anvendelse).** Det gælder f.eks. visse typer open source software. Men det gælder også hvis man publicerer en artikel med fri adgang til alle.
- **Den minimalt nødvendige information til at lave en patentansøgning** er ikke eksportkontrolbelagt.

Det er den del af forskningen, som er nødvendig for at udvikle, producere, eller bruge produkter på kontrollisten, som er pålagt eksportkontrol. Der skal altså være tale om et vist "performanceniveau", hvad angår teknologier.

EU-Kommissionen offentliggjorde i september 2021 en vejledning for at lette forskningsinstitutionernes anvendelse af eksportkontrolreglerne for dual-use. Første afsnit henvender sig til ledelsen og understreger vigtigheden af, at den øverste ledelse forpligtiger sig til at gennemføre interne overholdelsesforanstaltninger. Efterfølgende afsnit er henvendt til forskere, og sidste afsnit indeholder en specifik vejledning til ansatte for, hvordan et internt system til overholdelse kan udformes. Bilag 1 og 2 til denne vejledning har en ud-

¹⁰ 0 Nukleare materialer og faciliteter samt nukleart udstyr, 1 Særlige materialer og tilhørende udstyr, 2 Materialebehandling, 3 Elektronik, 4 Computere, 5 Telekommunikation og informationssikkerhed, 6 Sensorer og lasere, 7 Styring af fly og skibe, 8 Skibsteknologi, 9 Rumfart og fremdrift.

specificering af forskningsområder, der med størst sandsynlighed vil blive påvirket af eksportkontrol grundet dual-use, og forskningsscenarier hvor der vil kunne blive indført eksportkontrol. Dette kan bruges som en tjekliste for universiteterne.

Det er derudover muligt at indhente rådgivning fra Erhvervsstyrelsen om EU's kontroller. Dog er der til tider tale om teknologi eller viden, som er så ny, at den ikke er beskrevet i listerne.

3.5 EU's "toolkit" til at afbøde udenlandsk indblanding i forskning og innovation "Tackling R&I foreign interference"

Europa-Kommissionen har offentliggjort et **Toolkit - Tackling R&I Foreign Interference**, som understøtter videregående uddannelses- og forskningsinstitutioner i arbejdet med at afbøde udenlandsk indblanding i forskning og innovation,

Publikationen skitserer best practice til at støtte institutionerne i at beskytte deres grundlæggende værdier, herunder akademisk frihed, integritet og institutionel autonomi, samt hvordan institutionerne bedst beskytter deres ansatte, studerende, forskningsresultater og aktiver.

EU's Toolkit er grupperet i fire kategorier: Værdier, ledelse, partnerskaber og cybersikkerhed.

Den ikke-udtømmende liste i **EU's Toolkit** over mulige afbødende foranstaltninger kan hjælpe F&I-aktører med at udvikle procedurer til at tackle udenlandsk indblanding, som kan omfatte fire faser: Opmærksomhed, forebyggelse, reaktion og genopretning samt sikring af en balance mellem risikoreduktion og øget modstandsdygtighed og samtidig sikre effektiv reaktion og gendannelsesmuligheder.

Publikationen er udarbejdet i samarbejde med EU-landene og interessenter inden for forsknings- og innovationsområdet og bidrager til **the European Research Area Policy Agenda** om akademisk frihed.

3.6 Internationale sanktioner

Udover nationale og internationale rammer findes der internationalt vedtagne sanktionsrammer, som en del af rammen for hvem man må og ikke må samarbejde med, og omkring hvad man samarbejder om. EU kan vedtage sanktioner mod tredjelande, ligesom FN's sikkerhedsråd vedtager sanktioner, der bliver direkte gældende i EU, hvis et land trods flere opfordringer til det modsatte fortsætter med at overtræde internationale aftaler. Danmark er forpligtiget til at håndhæve gældende EU-sanktioner mod specifikke tredjelande.

Appendiks 1 – Nationale regler og retningslinjer

Forskningssamarbejde

- Universitetsloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/778>
- Offentlighedsloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/145>
- Forvaltningsloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/433>
- Danske Universiteters retningslinjer for aftaler om forskningssamarbejde (2017) - https://dkuni.dk/wp-content/uploads/2017/10/forskningssamarbejde_hjemmeside.pdf
- Danske Universiteters principper og anbefalinger om forskningsbaseret samarbejde og rådgivning - <https://dkuni.dk/wp-content/uploads/2021/02/principper-og-anbefalinger-for-forskningsbaseret-samarbejde-og-radgivning-online.pdf>
- PET og UFM – "Er jeres forskning i fare?" – <https://ufm.dk/publikationer/2021/filer/er-jeres-forskning-i-fare-dk.pdf>

Forskningsfrihed og ytringsfrihed, herunder publiceringsfrihed

- Universitetsloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/778>
- Universitetsloven (BEK nr. 777 af 12/08/2009) - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2009/777>
- Den danske kodeks for integritet i forskning (2014) - <https://ufm.dk/publikationer/2015/filer/file>
- Institutionsspecifikke retningslinjer for forskningsfrihed og ytringsfrihed
- Principper og retningslinjer for forskningsbaseret rådgivning og forskningsbaseret myndighedsbetjening, Danske Universiteter, UFM - <https://dkuni.dk/wp-content/uploads/2017/10/hvidbog.pdf> (se side 14)
- Ytringsfrihedskommissionens betænkning, april 2020 (kapitel 15) https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2020/betaenkning_nr._1573_2020_del_2.pdf

Dual-use

- Investeringscreeningsloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/842>
- Liste over kritiske teknologier - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R1749&from=DA>
- Vejledning til kontrollisten - https://eksportkontrol.erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/media/laesevejledning_til_kontrollisten_bilag_i_2015-2420.pdf

Informationssikkerhed

- Standarden for informationssikkerhed DS/ISO/IEC 27001:2013 - <https://websiteshop.ds.dk/da-dk/standarder/standard/ds-iso-iec-270012013>

IPR

- Forskerpatentloven - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2009/210>

Spionage

- Straffelovens kap. 12 §107-109 (Spionage og påvirkning) - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/976>
- Eksportkontrol: straffelovens kap 12: §110c og straffelovens kapitel 13, §114h - <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/976>
EU-forordning 428/2009 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX%3A32009R0428>

Appendiks 2 – Internationale regler og retningslinjer

The European Code of Conduct for Research Integrity

Senest opdateret i 2017. Kodeksen er udarbejdet af organisationen ALLEA (All European Academies)¹¹ i tæt samarbejde med Europa-Kommisionen - <https://allea.org/code-of-conduct/>

(European Commission) Research, Risk-Benefit Analyses and Ethical Issues

Et vejledningsdokument/håndbog fra Europa-Kommissionen, som er beregnet til at hjælpe forskere med at finde de bedste midler til at tackle etiske risici i deres forskning. Bygget op som en risk-benefit analyse, som adskiller sig fra en cost-benefit analyse netop ved introduktionen af det menneskelige element. Forfatterne af dokumentet skriver selv: *“When the human element is brought in (the value of a life, giving up certain rights or freedoms, limiting the quality of one’s life ...), cost-benefits become inadequate”* –

https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_research_ethics/KI3213113ENC.pdf

(European Commission) A comprehensive strategy on how to minimize research misconduct and the potential misuse of research in EU funded research (2010)

Europa-Kommissionen dannede i 2009 en ekspertgruppe med to formål: 1) til at identificere “misconduct and the potential misuse of research as an ethical issue”, og 2) til at danne et framework til at kunne håndtere det. “This document provides a comprehensive framework for such action [i.e. safeguarding against misconduct and misuse of research] by proposing an integrated mechanism involving funding roles relevant stakeholders could play”. Institutions, ethics experts and researchers. It identifies the scope of the ethical issue, provides safeguarding ideas and describes the

Indeholder bl.a.:

- en liste med “Key areas of concern, examples and potential requirements” (forskningsområder (emner), som potentielt kan lede til bekymring)
- en tjekliste til at afgøre om der er potentiale for *misuse* eller *dual-use* i ens forskning, og anbefalede skridt til hvis det er tilfældet (ikke særlig udtømmende) –
- https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/89797/improper-use_en.pdf

¹¹ “ALLEA is the European Federation of Academies of Sciences and Humanities. It was founded in 1994 and brings together more than 50 Academies of Sciences and Learned Societies from over 40 member countries of the Council of Europe.” Kilde: <https://allea.org/allea-in-brief/>

Delegation of the European Union to China - IPR in China: Guidance for Researchers

En brochure fra EU delegationen i Kina, som guider europæiske forskere og giver dem indblik i hvordan man behandler IPR i Kinesisk kontekst. -

https://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/sfic/ipr-in-china-guidelines_en.pdf

(European Commission) An International Approach to Research and Innovation – Europe’s strategy for international cooperation in a changing world.

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/ec_rtd_com2021-252.pdf

EU Export Control System Regulation

EU Export Control System Regulation (EC) No 428/2009 (2017 consolidated version)

- https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/index_en.htm

EU Dual-Use Guidance

Vejledning fra EU-Kommissionen om anvendelsen af eksportkontrolreglerne for dual-use henvendt til forskningsinstitutionerne

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021H1700&from=EN>

For mere om EU's eksportregler for dual-use teknologier (rent jura), se: https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/index_en.htm

(EU) Horizon Europe

Programme Guide

Vejledningen har direkte indflydelse på de forskningsprojekter med dansk deltagelse, som finansieres gennem Horizon Europe-programmet. Dokumentet indeholder referencer til en række dokumenter, der gør opmærksom på potentielle risici i projekter, som indebærer forskning i teknologi. Det giver derudover overfladisk guidance til forskere med sådanne projekter ift. EU-reglementer og eventuel national (eksport)lovgivning.

https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf

Forordningen: REGULATION (EU) No 2021/695

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>

Sikkerhedsklassificering i Work Programme 2021-2022 General Annexes:

https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/sites/default/files/2021-06/wp-13-general-annexes_horizon-2021-2022_en.pdf

KOMMISSIONENS AFGØRELSE (EU, Euratom) 2015/444 af 13. marts 2015 om reglerne for sikkerhedsbeskyttelse af EU's klassificerede informationer

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2015_072_R_0011&qid=1427204240846&from=EN

EU-Kommissionens "toolkit" til at afbøde udenlandsk indblanding i forskning og innovation " Tackling R&I foreign interference"

<https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/3faf52e8-79a2-11ec-9136-01aa75ed71a1>

The European Research Area Policy Agenda

https://ec.europa.eu/info/files/european-research-area-policy-agenda-2022-2024_en

Landesanktioner:

https://eeas.europa.eu/archives/docs/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf

(OECD) International Science Forum (GSF)

The overall objective:

Taking into account the need for international collaboration in science to address complex and inter-related societal, environmental and economic challenges, the overall objective of the OECD International Science Forum is to support countries to improve their science policies and share in the benefits of international collaboration.

<http://www.oecd.org/sti/inno/international-science-forum.htm>

GSF: Investigating Research Misconduct Allegations in International Collaborative Research Projects: A Practical Guide

En praktisk guide til forskere som ønsker at indgå i internationale forskningssamarbejder. Fokus på hvordan man forebygger og håndterer eventuelle sager om videnskabelig uredelighed i internationale forskningssamarbejder. Principper for hvordan

sager med videnskabeligt uredelighed i internationale samarbejder bør undersøges inkluderer at undersøgelsen skal være i overensstemmelse med national lovgivning og med fokus på integritet, retfærdighed, i fortrolighed for at undgå unødigt skade og at sikre en balanceret fremgangsmåde. Guiden indeholder derudover en guide til udformning af aftaler der indeholder disse elementer.

<http://www.oecd.org/science/inno/42770261.pdf>